МРНТИ 14.35.07

А.С. Орынбекова, Г.Ж. Меңлібекова
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
(E-mail: ainur-samatovna@mail.ru, gmen64@mail.ru)

Психологиялық даярлық – ғылыми таным объектісі

Аннотация. Мақала заманауи еңбек нарығында бәсекеге қабілетті, жан-жақты құзіретті әлеуметтік және кәсіби тұрғыдан даярланған мамандар дайындаудың өзекті мәселелеріне арналған. Мақалада «психологиялық даярлық» ұғымына терең теориялық талдау жасалған. Даярлықты зерделейтін авторлық тұжырымдамалардың бағыттары анықталған. «Психологиялық даярлық» ұғымының ғылыми таным объектісі ретіндегі зерттелуінің теориялық аспектілері қарастырылған. «Психологиялық даярлық» ұғымын теориялық ілім ретінде зерделеген XX ғасырдың ортасынан бастап қазіргі күнге дейінгі жарияланған іргелі еңбектерді, философиялық, психологиялық, педагогикалық ғылыми әдебиеттерді талдау негізінде теориялық және әдіснамалық жағынан салыстырмалы сипаттама берілген.

«Психологиялық даярлық» анықтамаларының терең талдануы болашақ әлеуметтік педагогтардың кәсіби іс-әрекетке психологиялық даярлығын қалыптастыруды ғылыми тұрғыда негіздеудің алғышартын құрайды.

Түйін сөздер: психологиялық даярлық, кәсіби іс-әрекет, тұлғалық іс-әрекет, психикалық күй, функционалды күй.

DOI: https://doi org/10.32523/2616-6895-2019-126-1-111-116

Кіріспе. Қазақстан Республикасы Президенті Н.Ә. Назарбаевтың «Қазақстан жолы – 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» атты Қазақстан халқына Жолдауында халқымыздың рухани жаңару үдерісінің егемендікпен келген рухани бостандық, ұлттық дүниетаным мен тарихтағы дербес танымдардың қалыптасуындағы маңызы айқын көрсетілді.

«Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында» мамандарды кәсіби даярлаудың сапасын жақсарту жаңа ғасырдағы білім беру саясатының басты міндеті – білімді шоғырландыруда нәтижеге бағытталған құзыреттілік тұғырға көшу, -деп атап көрсетілген. Қазіргі кезеңдегі жоғары кәсіби білім берудің мақсаты бәсекеге негізделген еңбек нарығында креативтік қабілеті бар, жан-жақты құзіретті, әлемдік деңгейде тиімді де табысты жұмыс істей алатын, әлеуметтік және кәсіби тұрғыдан даярланған мамандар дайындау болып отыр.

Соңғы уақытта адамның психологиялық даярлығы мәселесі білімнің қолжетімділігі, жеке қасиеттерді іске асыру, өзін-өзі бақылауды сақтау және талаптарға уақтылы жауап беру мүмкіндігі сияқты өз міндеттерін тиімді орындаудың маңызды шарты ретінде қаралып, психологиялық-педагогикалық зерттеулерде белсенді дамып келеді.

Болон үдерісі келісімінің ережелері әлеуметтік педагогтар даярлайтын жоғары оқу орындарында оқу үдерісін тиімді ұйымдастыруға, білім беру мазмұны мен оқыту әдістеріне өзгерістер енгізуді талап етті. Бұл көпмәдениетті қоғамда өмір сүруге бейімділік, білім беру мен тәжірибенің өзара байланысы, әртүрлі әлеуметтік мәселелерді шешу сияқты маңызды міндеттерді жүктейді.

Қазіргі кезде бірқатар ғалымдар атап айтсақ: В.Г. Бочарова, В.А. Сластенин, А.В. Мудрик, М.А. Галагузова, І.Р. Халитова, Н.С. Әлқожаева, А.Б. Айтбаева, Ғ.У. Қабыкенов. Г. Құрманбаева «Әлеуметік педагогика» атты оқу құралдар жазып, санаттық сипаттама берді. Шетелдік көптеген ғалымдар әлеуметтік педагогиканың тұжырымдамасы мен теориясын білім туралы ғылымды дамытуға ықпал ете отырып, білім берудің жалпы теориясына сүйене отырып қарастырды.

Еліміздегі әлеуметтік педагогика мәселесіне тыңғылықты жүргізілген талдаулар нәтижесі әлеуметтік сала мамандарын кәсіби даярлау және олардың кәсіби қызметтерінің бағыттарын зерттеген Н.Д. Хмель, Н.Н. Хан, Ш.Ж. Колумбаева, М.Т. Баймұқанова, Ә.А.

Молдажанова, Т. Сабыров, А.С. Карбаева, М.С. Молдабекова, А.С. Карбаева, Е.У. Медеуов және тағы басқа ғалымдардың ғылыми еңбектерін атап өтуге болады.

Мақсаты. Іргелі және қолданбалы білімдер жүйесінде категориялар қатарындағы «психологиялық даярлық» ұғымының ғылыми таным объектісі ретіндегі зерттелуінің теориялық аспектілерін зерделей отырып, оның мәндік сипаттамасын нақтылау.

Міндеттері. «Психологиялық даярлық» ұғымына теориялық талдау жасау. Психологиялық даярлықты зерделейтін теориялық тұжырымдамалардағы басым бағыттарын анықтау.

Тарихы. «Психологиялық даярлық» ұғымы теориялық ілім ретінде XX ғасырдың 50 жылдарынан бастап ғылыми зерттеулерде көрініс тапты. «Психологиялық даярлық» ұғымы өзінің теориялық қалыптасуының барлық кезеңінде жан-жақты бағытта қарастырылып келеді. «Психологиялық даярлық» ұғымының ауқымды зерттелуіне қарамастан бүгінгі күнге дейін нақты анықтамасы жоқтың қасы.

1960 жылдары Marlo Lange Miller балаларды госпитализациялауға психологиялық жағынан даярлауды; медицина саласында Susan Ayers, Andrew Baum, Chris McManus, Beth Alder, Edwin van Teijlingen; спорт саласындағы психологиялық даярлық мәселесін Don Davies, Daniel Gould, Sarah Carson зерттеді. XX ғ. білім саласындағы психологиялық даярлықты қалыптастырудың қажеттілігі және сыныптардағы әлеуметтік психология мен оқушылардың оқу үлгерімін бағалау туралы B. Claude Mathis, John W. Cotton, Lee Sechrest, оқытушыларды білім беру үдерісне психологиялық даярлау аспектілері Seymour Bernard Sarason, Kenneth S. Davidson, Burton Blatt еңбектеріне көрініс тапты. W. Brad Johnson, Nadine Kaslow психологтарды ерте кәсіптік мансапқа психологиялық даярлаудағы білім беру бағдарламаларының рөлін ашуға талпыныс жасады.

Алғашқыда инженерлік және еңбек психологиясы саласының мамандары даярлық түсінігін «қырағылық», «мобилдендірілген даярлық», «алғаш қадам жасау күйі» сияқты терминдермен түсіндірді. Кейіннен педагогикалық және әлеуметтік психология мамандарының зерттеулеріндегі қызығушылықтардың артуына байланысты оны тұлғаның бағыттылығымен, оның қабілеттілігі, құзыреттілігі және кәсібилігімен ұқсастыра бастады.

Зерттеу әдістері. Зерттеу мәселесі бойынша философиялық, психологиялық, педагогикалық ғылыми әдебиеттерге теориялық және салыстырмалы әдіснамалық талдау.

Нәтижелер. Қазақстандық психолог-ғалым Х.Т. Шерьязданова жоғары оқу орындарындағы психологиялық даярлықты тұлғаның өзін-өзі тану үдерісін және өзара қатынастың коммуникациялық, интеракциялық, перцепциялық құрылымдарын жетілдірудің заңдылықтары мен тиімді мүмкіндіктерін терең зерттеген. Ол болашақ педагогтер мен психологтерді кәсіби психологиялық даярлаудың мазмұны мен құрылымын ғылыми тұрғыда негіздей отырып жүйелеп келеді. Автордың ғылыми еңбектерінде білім алушылардың әртүрлі жас ерекшеліктеріне байланысты қарым-қатынас біліктіліктерін дамыту, олардың психологиялық білімдерін тереңдету міндеттері кәсіби даярлықтың психологиялық негізі ретінде сипатталады [1].

Шетелдік әдебиеттерде «психологиялық даярлық» ұғымы адамның өмірлік қиындықтар мен кедергілерді жеңе білу қабілеттілігі, сонымен қатар тұлғаның айналысатын нақты іс-әрекетімен байланысты болатын өнімді еңбектің нәтижесін алдын-ала көз алдына елестете білу мүмкіндігі ретінде қарастырылады [2].

Ғалым-педагог Н.Д. Хмель ғылыми еңбектерінде кәсіби даярлық деп кәсіби-тұлғалық сапаның қалыптасуына қажетті білім, дағды, шеберліктерді жүйелі түрде игеру арқылы кәсіби білім беруді айтады. Автордың анықтамасы бойынша даярлық дегеніміз мотивациялық, мазмұндық және процессуалды компоненттердің тұрақты бірлігі. Себебі, белгілі кәсіпке ие әрбір адам міндетті түрде мазмұндық, тұлғалық және процессуалды аспектілерге тап болады [3].

Әлемдік әдебиеттерде «психологиялық даярлық» ұғымы кең ауқымда берілген. Мұнда тұлғаның даярлығы психикалық процестер жүретін функционалды күйі (Н.Д. Левитов); тұлғаның болашақ қызметінде жоғары жетістіктерге жету үшін қажетті психикалық функция (В.А. Алаторцев); еңбек іс-әрекетінің жылдам жүзеге асырылуын

қамтамасыз ететін және қажетті іс- әрекетті орындауға сананың үнемі бағыттылығын қалыптастыратын функционалды және психикалық күйі (Л.С. Нерсесян, В.Н. Пушкин); алдағы міндеттердің және оның орындалуына қажетті жағдайлардың мазмұнын ашатын тұлғаның белсенді іс-әрекет күйі (М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович, В.А. Пономаренко); қызметтік қабілеттіліктің ұзақ мерзімде сақталуы, қызметке шығындалған күш-жігердің қысқа мерзімде қалпына келуі, сыртқы әртүрлі әсерлерге қалыпты реакцияның болуы, максималды функциялар мен оңтайлы жағдайдың неғұрлым тұрақтылығы, жүйенің барлық компоненттерінің жұмылдырылған қызметі, ритмділік пен синхрондылықтың функционалды күйі (Е.П. Ильин); кәсіби іс-әрекеттің нәтижелілігін қамтамасыз етуге қажетті процестерді жетілдірілетін жалпы функционалды деңгей тудыратын психикалық процестер мен тұлғалық ерекшеліктердің арасындағы психикалық күйі (В.И. Ковалев); тұлғалық және еңбек субъектісі деңгейіндегі даярлықтың даралық деңгейіндегі қабілеттілік танытуы (Б.Г. Ананьев); тұлғалық ерекшеліктердің толық талдануы және қабілеттілік түсінігіне қарағанда неғұрлым мағынасы кең түсінік (В.А. Крутецкий); тұлғаны бағыттау белгісі (Д.Н. Узнадзе) және күтілетін нәтижеге жетуді бағыттау (Е.Т. Конюхова); болашақ іс-әрекет үшін дұрыс бағыт, психикалық ресурстардың мотивациясы және жұмылдырылуы (И.А. Зимняя); тұлғаның тұрақты сипаттамасы және мол тәжірибесін, білімін, тұлғалық сапасын пайдалана отырып өзінің кәсіби міндеттерін табысты орындауға, сондай-ақ күтпеген жағдайларда өзінің іс-әрекетін басқа бағытқа өзгертуге мүмкіндік беретін мақсатты бағытталған іс-әрекетке алғышарттар (О.Б. Дмитриева); тұлға дамуының белгілі деңгейі (Я.Л. Коломинский, Е.А. Панько); тұлғаның даму жүйесінің тұтастығы (Р.Д. Санжаева); нәтижеге бағытталу, психикалық бағытталу және эмоционалды тұрақтылықтан тұратын тұлғаның тұтастық феномені (Е.Г. Козлов, В.М. Мельников); тұлғалық-мотивациялық және еріктік, жалпылама білім мен ілімнің элементарлық жүйелері, бірқатар оқу дағдылары, қабілеттіліктер және т.б. тұратын күрделі құрылымды-жүйелік білім (Н.В. Нижегородцева, В.Д. Шадриков); тұлғаның даралық қасиеттері мен бейімделудің даралық стратегиялық құрылым ерекшеліктерінен тұратын бейімделудің интегративті субъектті сипаттамасы (Т.Б. Гершкович).

М.И. Дьяченко мен Л.А. Кандыбович өздерінің зерттеу жұмыстарында [4] психологиялық даярлықты психикалық күй, бағыт, бейімделу және іс-әрекет контекстінде кешенді қарастыруды нақтылайды. М.А. Котик даярлық ұғымында жеке тұлғаның тұрақты қасиеттерінен басқа, осы даярлық туындайтын еңбек шартындағы ситуациялық факторларды да қарастыруды ұсынады. К.М. Дурай-Новикова даярлық – бұл біржақты емес, ол тұлғаның барлық құрылымымен негізделген сапалық жүйелік синдром деп түсіндіреді [5]. О.С. Дейнека даярлықты тұлғаның бейімделуіне қабілетті басым сапаларымен байланыстырады. А.П. Вяткин психологиялық даярлықты тұлғаның экономикалық рөлдеріне бейімделуімен түсіндіреді [6].

Еңбек психологиясына даярлықты анықтау кезінде жоғары өнімді іс-әрекет және әртүрлі шиеленіскен психикалық ситуацияларда тұлғаға қажетті сапалардың жиынтығын сараптау қажет (М.А. Дмитриева, М.А. Котик, А.А. Крылов, А.И. Нафтульев). Авиациялық психологиядағы даярлық –белсенді күй және берілген тапсырманы сапалы орындауға қажетті шарт (В.А.Бодров). Спорттық психологиядағы даярлық – бұл экстремалды шарттарда өзінің қозғалу белсенділігін тиімді реттеу және басқара білуге тәуелді тұлғалық күй (А.А. Бобрищев, А.Ц. Пуни). Педагогикалық психологияда даярлық түсінігі сәйкес тәсілдер мен қабілеттіліктердің жиынтығы ретінде түсіндіріледі (Н.В. Кузьмина).

Даярлықты зерделейтін көптеген әртүрлі авторлық тұжырымдамалар мен контекстерді негізгі төрт бағытқа бөлуге болады: функционалды, тұлғалық, жүйелік және тұлғалық-іс-әрекетті [7]. Функционалды бағыт үшін бастапқы жағдай – болашақта қалыптасқан маманға жоғары жетістікті қамтамасыз ететін, ағзаның барлық психофизиологиялық жүйелерін жұмылдыратын психикалық күй ретіндегі даярлықтың тұрақтылығы [8] (яғни, болашақ іс-әрекетті қамтамасыз етуге қажетті белсенділік немесе тұлғаны нақты ситуациялық іс-әрекетпен байланыстыратын бағыт) (В.А. Алаторцев, Ф. Генов, Е.П. Ильин, Н.Д. Левитов, Л.С. Нерсесян, В.Н. Пушкин, А.Ц. Пуни).

Тұлғалық бағыт тұлғаның әртүрлі сапалары мен қарым-қатынастарының кешені түрінде немесе мотивациялық даярлық деп аталатын интегралды, тұтас сапа түрінде тұлғаның жалпы даму компонентін талдауға негізделген (Л.И. Божович, Н.В. Бордовская, Р.В. Габдреев, В.С. Мерлин, А.Р. Петрулите, А.Ц. Пуни, А.А. Реан, С.И. Розум, В.Ф. Сафин, А.Г. Спиркин, В.В. Столин, И.И. Чеснокова, Е.В. Шорохова).

Жүйелік бағыт – функционалды және тұлғалық бағыттардың арасында пайда болған алшақтықты жоюға арналған теориялық-әдістемелік негіздеме. Бұл контекстегі психологиялық даярлық феномені белгілі кәсіби іс-әрекетке даярлықтың жүйелік-құрылымды қалыптасуын және оның соңғы нәтижесін меңзейді (К.А. Абульханова-Славская, А.А. Бодалев, А.В. Брушлинский, Л.С. Выготский, И.Л. Гальперин, В.М. Гордон, В.Т. Зинченко, Я.Л. Коломинский, Т.В. Кудрявцев, А.Н. Леонтьев, С.Л. Рубинштейн, В.Д. Шадриков).

Тұлғалық іс-әрекетті бағыт Т.Б. Крюкованың көзқарасы бойынша жеке тұлғалық, тұлғалық және субъективті ерекшеліктер, адамға өзінің функцияларын тиімді орындауға мүмкіндік тудыратын тұлғаның қасиеттері мен сапаларының тұтастығы ретінде психологиялық даярлықты ашады [8] (А.А. Деркач, М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович, Е.А. Климов, К.К. Платонов, Е.С. Чугунова).

Тәжірибеде бұл бағыт адамның еңбек іс-әрекетіне даярлық (Л.А. Кандыбович, О.А. Конопкин, Т.Б. Крюкова, Н.Д. Левитов, О.В. Ливенцева, К.К. Платонов, Ж.А. Сорокина), спортқа даярлық (Ф. Генов, Е.Г. Козлов, Б.И. Новиков, А.Ц. Пуни), әскери даярлық (А.В. Барабанщиков, М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович, В.П. Каширин, П.А. Корчемный, А.В. Мощенко, А.М. Столяренко), педагогикалық даярлық (Л.Г. Ахтариева, Л.И. Божович, Л.Ф. Гайсина, Т.И. Горелова) және басқа да қызмет түрлеріне бағытталған көптеген зерттеулерде жүзеге асырылған.

Қорытынды. Соңғы жылдары болашақ әлеуметтік педагог мамандардың әлеуметтік-құндылық бағдарларының кәсіби еңбекке қатынасы, таным мен білім беруге жалпы адами рухани құндылықтар және кәсіби мамандыққа жеке тұлғаның өзін-өзі жетілдіруінің негізгі құралы ретінде қатынастарында күрделі өзгерістерді байқауға болады. Сондай-ақ, отандық және шетелдік ғылым мен тәжірибеде болашақ мамандардың құндылықтық-мәндік бағытын қалыптастыру мәселесіне қызығушылықтардың артқанын байқаймыз. Ғылыми жарияланымдар мен диссертациялық зерттеулердің біраз бөлігінде дүниетанымдық көзқарасты, құндылықтық сананы, құндылық бағдарларын анықтау, өзін-өзі тануды, адамгершілік құндылықтарды қалыптастыру және зерттеу мәселелері қарастырылады.

Елімізде отандық ғалымдардың әлеуметтік педагог мамандарының әртүрлі өзекті мәселелерін зерттей бастағандарына ұзақ уақыт болған жоқ. Кәсіби іс-әрекетке психологиялық даярлық мәселесінің жеткіліксіз зерттелгендігін және қарастырып отырған мәселе шешімін таппағанын баса айту қажет.

Зерделенген дерек көздерінде «психологиялық даярлық» ұғымына берілген анықтамалардың әртараптығына қарамастан, психологиялық даярлыққа тұлғалық іс-әрекеттік бағыттың теориялық негіздемелері арқылы баға берілуде. «Психологиялық даярлық» ұғымына берілген көптеген анықтамалардың терең талдануы болашақ әлеуметтік педагогтардың кәсіби іс-әрекетке психологиялық даярлығын қалыптастыруды ғылыми тұрғыда негіздеуге алғышарт бола алады.

Әдебиеттер тізімі

1. Ерментаева А.Р. Қазақстанда психологияның дамуына үлес қосқан тұлғалар.
/ А.Р. Ерментаева // Профессор С.М. Жақыпов және Қазақстандағы психология ғылымының дамуы: Республикалық ғылыми-практикалық конференцияның материалдары. - Алматы, 2015. - Б. 7-11.
2 . Elsevier Science Publishers (Amsterdam, Países Bajos)// Journal of vocational behavior, 2002.
3. Хмель Н.Д. Теоретические основы профессиональной подготовки учителя.

/ Н.Д. Хмель - Алматы: «Ғылым», 1998. - 320 с.
4 Дьяченко М.И., Кандыбович Л.А. Психологические проблемы готовности к деятельности. / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович - Минск: Издательство БГУ, 1976. - 212 с.
5 Дурай-Новикова К.М. Мотив и смысл (психолого-педагогическое исследование). / К.М. Дурай-Новикова - М.: Наука, 1993. - 521 с.
6 Вяткин А.П. Проблема психологической готовности к экономической деятельности / А.П. Вяткин // Известия Байкальского государственного университета. - 2006. - №3(48). - С. 97-100.
7 Пасько О.Н. Теоретические аспекты готовности как основа компетентностного подхода в профессиональной подготовке сотрудников милиции / О.Н. Пасько // Психология и право. - 2013. - №1. - С. 101-111.
8 Степанова Ю.С. К вопросу о генезисе понятия «Психологическая готовность» в научных исследованиях и базовых теоретических подходах к изучению конструкта / Ю.С. Степанова // Научные исследования в области педагогики и психологии: Сборник научных трудов по итогам международной научно-практической конференции, 2017. - С. 50-52.
9 Крюкова Т.Б. Современные подходы к исследованию проблемы психологической готовности к деятельности в электроэнергетической сфере
/ Т.Б. Крюкова // Вестник Ивановского государственного энергетического университета. – 2011. - №1. – С. 155-160.

A.S. Orynbekova, G.Zh. Menlibekova
L.N.Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

Psychological readiness – the object of scientific knowledge

Abstract. The article is devoted to the actual problem of psychological readiness of competitive, comprehensively competent and qualified specialists in the labor-market. The article presents a theoretical analysis of the concept of “psychological readiness”. The directions of the concepts of authors who have studied the mental set are determined. The theoretical aspects of the concept of “ psychological readiness” as an object of scientific knowledge are investigated. A theoretical analysis of the concept of “psychological readiness” as an object of scientific knowledge from the 50s of the 20th century to the present days was conducted. A theoretical and comparative-methodological analysis was carried out according to the object of the investigation using the data of philosophical, psychological and pedagogical scientific literature. An in-depth analysis of many definitions of the concept of “psychological psychological readiness” may be a prerequisite for the scientific substantiation of the formation of the psychological readiness of future social teachers for the professional activities.

Key words. Psychological readiness, professional activity, personal activity, mental state, functional state.

А.С. Орынбекова, Г.Ж. Менлибекова
Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

Психологическая готовность – объект научного познания

Аннотация. Статья посвящена актуальной проблеме психологической готовности конкурентоспособных, всесторонне компетентных и профессионально подготовленных специалистов на рынке труда. В статье представлен теоретический анализ понятия «психологическая готовность». Определены направления концепций авторов, изучивших психологическую готовность. Исследуются теоретические аспекты понятия «психологическая готовность» как объекта научного познания. Проводился теоретический анализ понятия «психологическая подготовка» как объекта научного

познания с 50-х годов XX века и до наших дней. По объекту исследования проводился теоретический и сравнительно-методологический анализ по данным философской и психолого-педагогической научной литературы. Углубленный анализ многих определений понятия «психологическая готовность» может стать предпосылкой для научного обоснования формирования психологической готовности будущих социальных педагогов к профессиональной деятельности.

Ключевые слова: психологическая готовность, профессиональная деятельность, личностная деятельность, психическое состояние, функциональное состояние.

References

1. Ermentaeva A.R. Qazaqstanda psihologianyn damuyna ules qosqan tulgalar [People who have contributed to the development of psychology in Kazakhstan]. Professor S.M. Zhakypov zhane Qazaqstandagy psihologia gylymynyn damuy: respublikalyq gylymy-praktikalyq konferensianyn materialdary [Professor Zhakupov and the development of psychological science in Kazakhstan: materials of the republican scientific-practical conference, 2015. P. 7-11.
2. Menlibekova G.Zh. Sistema podgotovki buduchih uchitelei socialno-pedagogicheskoi rabote: dis. ... d-ra ped.nauk [The system of psychological readiness future teachers of social and pedagogical work: dissertation doctor of pedagogical sciences dissertation doctor of pedagogical sciences] (Almaty, 2002. 291 p.).
3. Hmel N.D. Teoreticheskie osnovy proffesionalnoi podgotovki uchitelya [Theoretical foundations of teacher psychological readiness] («Gylym», Almaty, 1998, 320 p.).
4. Dyachenko M.I., Kandybaevich L.A. Psihologicheskie problemy gotovnosty k deyatelnosti [Psychological problems of psychological readiness for activity] (Izd-vo BGU, Minsk, 1976. 212 p.).
5. Durai-Novikova K.M. Motiv I smysl (psihologo-pedagogicheskoe issledovanie) [Motive and meaning (psychological and pedagogical research)] (Nauka, Moscow, 1993. 521 p.).
6. Vyatkin A.P. Problema psihologicheskoi gotovnosti k ekonomicheskoi deyatelnosti [The problem of psychological psychological readiness for economic activity] Izvestya Baikalskogo gosudarstvennogo universiteta [News of the Baikal State University] 97-100 (2006).
7. Pasko O.N. Teoreticheskie aspekty gotovnosti kak osnova kompetentnogo podhoda v professionalnoi podgotovke sotrudnikov milisci [Theoretical aspects of psychological readiness as the basis of the competence-based approach to the training of police officers], Psihologya i pravo. (1), 101-111 (2013).
8. Stepanova YU.S. K voprosu o genesis ponyatya «Psihologicheskaya gotovnost» v nauchnyh issledovanyah i bazovyh teoreticheskih podhodah k izuchenyu konstrukta [To the question of the genesis of the concept "Psychological psychological readiness" in scientific research and basic theoretical approaches to the study of the construct], Nauchnye issledovanya v pedagogike i psihologi: Sbornik nauchnyh trudov po itogam mezhdunarodnoi nauchno-prakticheskoi konferencsi [Scientific research in pedagogy and psychology: a collection of scientific papers on the basis of the scientific and practical conference], 2017. P. 50-52.
9. Kryukova T.B. Sovremennye podhody k issledoniyu problemy psihologicheskoi gotovnosti k deyatelnosti v elektroenergeticheskoi sfere [Modern approaches to the study of the problem of psychological readiness for activities in the electricity sector], Vestnik Ivanovskogo gosudarstvennogo energeticheskogo universiteta. [Bulletin of Ivanovo State Energy University], 155-160 (2011).

Авторлар туралы мәлімет:

Орынбекова А.С. – Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану мамандығы бойынша 1-курс докторанты, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан.

Меңлібекова Г.Ж. – педагогика ғылымдарының докторы, Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану кафедрасының профессоры, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан.

Orynbekova A.S. – 1 year Doctoral Student on the specialties Social Pedagogy and Self-Knowledge, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan.

Menlibekova G.Zh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Social Pedagogy and Self-Knowledge, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nu-Sultan, Kazakhstan.